

P o s l a n e c k ý   n á v r h

ZÁKON

ze dne 2018,

kterým se mění zákon č. 137/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, ve znění zákona č. 303/2017 Sb.

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

Čl. I

V čl. II bodu 3 větě první zákona č. 137/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, ve znění zákona č. 303/2017 Sb., se slova „3 let ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona“ nahrazují slovy „do 31. prosince 2024“.

Čl. II

Přechodná ustanovení

1. Ke studiu studijních programů, které byly přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona akreditovány podle čl. II bodu 4 zákona č. 137/2016 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti zákona č. 137/2016 Sb., na dobu 3 let ode dne nabytí účinnosti zákona č. 137/2016 Sb., lze uchazeče přijímat pouze do 31. prosince 2019.
2. Ke studiu studijních programů, které byly přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona akreditovány podle čl. II bodu 4 zákona č. 137/2016 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti zákona č. 137/2016 Sb., na dobu delší než 3 roky ode dne nabytí účinnosti zákona č. 137/2016 Sb., stanovenou příslušným rozhodnutím o udělení, prodloužení nebo rozšíření akreditace vydaným podle zákona o vysokých školách přede dnem nabytí účinnosti zákona č. 137/2016 Sb., (dále jen „stanovená doba“), lze uchazeče přijímat pouze před uplynutím stanovené doby určené uvedeným rozhodnutím.
3. Dosavadní opatření přijatá ve vztahu ke studijním programům uvedeným v bodech 1 a 2 přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona na základě § 85 odst. 2 písm. a) a b) zákona č. 111/1998 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti zákona č. 137/2016 Sb., nebo na základě přiměřeného užití ustanovení § 83c a § 86 odst. 2 a 9 zákona č. 111/1998 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti zákona č. 137/2016 Sb., nejsou ustanoveními bodů 1 a 2 dotčena; spočívá-li uvedené dosavadní nápravné opatření v zákazu přijímat ke studiu studijního programu uchazeče, uplatní se takové omezení akreditace za současného použití bodu 1 nebo 2. Ustanoveními bodů 1 a 2 není dotčena ani působnost Národního akreditačního úřadu pro vysoké školství rušit opatření uvedená ve větě první nebo stanovovat opatření nová, a to za přiměřeného použití ustanovení § 83c a § 86 odst. 2 a 9 zákona č. 111/1998 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti zákona č. 137/2016 Sb., přičemž však zákaz přijímat ke studiu studijního programu uchazeče vyplývající z bodu 1 nebo 2 platí vždy bez ohledu

na obsah případného nápravného opatření i bez ohledu na případné zrušení nápravného opatření.

Čl. III Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti patnáctým dnem po jeho vyhlášení.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

OBECNÁ ČÁST

1. Zhodnocení platného právního stavu, odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy a vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy

Tzv. velká novela zákona o vysokých školách (zákon č. 137/2016 Sb.) zavedla od 1. září 2016 nový systém akreditací. V té souvislosti byly tehdejší studijní programy, uskutečňované vysokými školami k poslednímu dni před účinností velké novely (tj. k 31. srpnu 2016), akreditovány podle nové právní úpravy prostřednictvím přechodného ustanovení velké novely (podle čl. II bodu 4 zákona č. 137/2016 Sb., později zákonem č. 303/2017 Sb. přeznačeného na bod 3), a to nejméně na dobu 3 let ode dne nabytí účinnosti velké novely (doba platnosti akreditace, udělené rozhodnutím podle dosavadních předpisů, zůstala zachována, s tím, že nejméně bude činit 3 roky - tj. akreditace bude platná do 31. srpna 2019). Zároveň bylo stanoveno, že po tuto dobu zůstane zachováno i dosavadní členění těchto programů na studijní obory. Současně byla vyloučena možnost rozšiřovat akreditaci dosavadních studijních programů pro další studijní obory. Taktéž bylo v přechodném ustanovení zakotveno, že pokud má některý z uvedených programů omezenou akreditaci (nelze k jeho studiu přijímat nové uchazeče), zůstane toto omezení zachováno i po účinnosti nové úpravy a že v případě odstranění příslušných nedostatků bude možno toto omezení zrušit.

Pokud jde o následný proces akreditace nových studijních programů podle novelizovaných ustanovení zákona o vysokých školách, ten se oproti původním předpokladům zpomalil (postup při udělování akreditací je z procesního hlediska náročnější) a lze se domnívat, že se nepodaří včas akreditovat nové studijní programy na všech vysokých školách plně tak, aby mohlo dojít k plynulému přechodu mezi dosavadními studijními obory a novými studijními programy. V rámci úvah o nastavení a zavádění nového systému akreditací panovala obecná shoda na tom, že první půlrok po nabytí účinnosti velké novely zákona o vysokých školách bude věnován intenzivnímu „rozběhnutí“ činnosti Národního akreditačního úřadu pro vysoké školství a přípravě nových vnitřních předpisů a koncepcí nových studijních programů na vysokých školách. Další půlrok měl být věnován přípravě žádostí o akreditaci studijních programů nebo přípravě žádostí o institucionální akreditaci. Předpokládalo se, že předkládání žádostí o akreditaci bude kulminovat na podzim a v závěru roku 2017 tak, aby do konce roku 2018 byly akreditovány prakticky všechny nové studijní programy a tedy mohlo být vypsáno přijímací řízení k jejich studiu pro akademický rok 2019/2020.

V praxi se však ukázalo, že zákonem stanovená doba je nedostatečná s ohledem na správní praxi Národního akreditačního úřadu pro vysoké školství, kdy žádosti o akreditace budou nejvíce podávány v průběhu roku 2018 a 2019. S ohledem na to, že celý proces akreditace nových studijních programů se oproti původním předpokladům výrazně zpomalil, včetně toho, že se náročnější stala procesní stránka řízení, lze odhadovat, že se včas nepodaří akreditovat strukturu nových studijních programů na všech vysokých školách v plné šíři tak, aby mohlo dojít k plynulému přechodu mezi dosavadními studijními programy a novými studijními programy.

Z toho důvodu se navrhuje uvedenou dobu akreditace prodloužit do 31. prosince 2024 - a to jak u studijních programů akreditovaných na dobu 3 let od 1. září 2016 (- tedy do 31. srpna 2019), tak u studijních programů akreditovaných na delší dobu, odpovídající původní době akreditace stanovené rozhodnutím o akreditaci vydaným před velkou novelou zákona o vysokých školách.

Datum 31. prosince 2024 bylo stanoveno proto, že z dřívějších rozhodnutí o akreditaci studijních programů je zřejmé, že přibližně 160 dosavadních studijních programů je akreditováno až do 31. prosince 2024. Z toho důvodu je toto datum určeno jako termín konce platnosti akreditace všech dosavadních „starých“ studijních programů. Prvořadým cílem navrhovaného legislativního opatření je umožnit dostudování většině stávajících studentů, nikoliv konzervování současného stavu.

Cílem předloženého návrhu zákona je tedy prodloužit hromadně legislativní cestou platnost akreditace zmíněných studijních programů akreditovaných prostřednictvím přechodných ustanovení zákona č. 137/2016 Sb. (dále také „překlopené programy“) – a to především za účelem umožnit dostudování v těchto programech stávajícím studentům.

Prodloužení akreditace překlopených programů se navrhuje provést přímou novelou příslušného přechodného ustanovení zákona č. 137/2016 Sb., neboť dané ustanovení nebylo ještě zcela konzumováno (dosud neuplynula v něm stanovená doba platnosti akreditace).

Navrhuje se tedy změna ustanovení čl. II bodu 3 zákona č. 137/2016 Sb., ve znění zákona č. 303/2017 Sb., týkajícího se studijních programů akreditovaných před účinností zákona č. 137/2016 Sb., v němž je stanoveno, že akreditované studijní programy, které uskutečňovaly vysoké školy podle dosavadních právních předpisů k poslednímu dni přede dnem nabytí účinnosti zákona č. 137/2016 Sb., se dnem nabytí účinnosti zákona č. 137/2016 Sb. stávají studijními programy akreditovanými podle zákona č. 111/1998 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti zákona č. 137/2016 Sb., a jsou akreditovány na stanovenou dobu, nejméně však na dobu 3 let ode dne nabytí účinnosti zákona č. 137/2016 Sb.

Změna má spočívat v prodloužení minimální doby 3 let, na kterou jsou překlopené programy automaticky akreditovány, na dobu „do 31. prosince 2024“.

Zároveň se navrhuje omezit možnost přijímání studentů ke studiu studijních programů akreditovaných přede dnem nabytí účinnosti zákona č. 137/2016 Sb., a to tím způsobem, že v případě studijních programů akreditovaných dle přechodných ustanovení zákona č. 137/2016 Sb. do 31. srpna 2019 (u nichž bude akreditace novelou prodloužena do 31. prosince 2024) mohou být uchazeči o studium přijímáni nejpozději do 31. prosince 2019 a v případě studijních programů akreditovaných dle přechodných ustanovení zákona č. 137/2016 Sb. na dobu delší než 3 roky určenou příslušným dřívějším rozhodnutím o akreditaci (u nichž bude akreditace novelou prodloužena taktéž do 31. prosince 2024) mohou být uchazeči přijímáni do data uplynutí původní doby akreditace.

Cílem navrhované právní úpravy je především ochrana práv studentů a zajištění dostudování studentů studujících v uvedených studijních programech. Omezení přijímání uchazečů ke studiu se navrhuje z toho důvodu, že cílem návrhu je zejména zajištění možnosti dostudování v daném studijním programu. Předkládaný návrh zároveň zajišťuje, že vysoké školy budou moci nepřetržitě a plynule přijímat uchazeče do těchto studijních programů, aby nevznikaly „prázdné“ ročníky.

2. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky

Právo každého na vzdělání, vyplývající z článku 33 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, není návrhem zákona dotčeno. Jeho účinná realizace je naopak ve vztahu ke stávajícím studentům posílena prodloužením doby platnosti akreditace většiny „starých“ studijních programů (akreditovaných původně ještě před přijetím tzv. velké novely zákona o vysokých školách, tj. zákona č. 137/2016 Sb.), které získaly akreditaci ze zákona podle přechodných ustanovení zákona č. 137/2016 Sb.

Předkládaný návrh je v souladu s ústavním pořádkem České republiky.

3. Zhodnocení slučitelnosti navrhované právní úpravy s předpisy Evropské unie

Návrh zákona do právního řádu České republiky nezpracovává právo EU a je s právem Evropské unie plně slučitelný. S návrhem nesouvisí konkrétní závěry jednání s orgány Evropské unie.

Navrhovaná právní úprava obsažená v předloženém návrhu zákona zásadně náleží do oblasti, ve které (s ohledem na čl. 165 a 166 Smlouvy o fungování EU) nemá sbližování právních předpisů pomocí aktů EU, resp. harmonizace zákonů a ostatních předpisů členských států obligatorní charakter.

EU plně respektuje odpovědnost členských států mj. za organizaci jejich vzdělávacích systémů. Sbližování právních předpisů je členskými státy realizováno na základě dobrovolnosti, tj. na základě aktů EU, které mají pouze doporučující charakter (přičemž problematika doby platnosti akreditace studijních programů není právem EU výslovně upravena ani doporučujícím způsobem).

4. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána

Navrhovaná úprava není v rozporu s mezinárodními smlouvami podle článku 10 Ústavy České republiky ani s jinými mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána.

Návrh zákona plně respektuje povinnost chránit právo každého na vzdělání a přístup ke vzdělávání, které je zakotveno v řadě dokumentů mezinárodního práva i práva Evropské unie, například

- čl. 2 Dodatkového protokolu k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, zvláště ve spojení s čl. 14 cit. úmluvy zakazujícím diskriminaci,
- čl. 13 Mezinárodního paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech,
- čl. 14 Charty základních práv Evropské unie.

5. Předpokládaný hospodářský a finanční dosah navrhované právní úpravy, zejména nároky na státní rozpočet a rozpočty krajů a obcí

S přijetím navrhované právní úpravy není bezprostředně spojeno zvýšení nákladů státního rozpočtu, ani ostatních veřejných rozpočtů.

6. Odůvodnění návrhu, aby Poslanecká sněmovna vyslovila s návrhem zákona souhlas již v prvním čtení

Podle § 90 odst. 2 zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění pozdějších předpisů, se současně navrhuje Poslanecké sněmovně, aby s návrhem zákona vyslovila souhlas již v prvním čtení.

Důvodem je skutečnost, že podle platné právní úpravy skončí akreditace části dosavadních studijních programů, které byly akreditovány podle přechodných ustanovení zákona č. 137/2016 Sb., již dne 31. srpna 2019.

Je proto vhodné, aby bylo s dostatečným časovým předstihem mj. známo, zda bude navržená úprava přijata, nebo zda budou muset vysoké školy stávajícím studentům zmíněných studijních programů (z nižších ročníků studia) zajišťovat dostudování v jiných studijních programech.

Zvláštní část

K článku I (ke změně zákona č. 137/2016 Sb., ve znění zákona č. 303/2017 Sb.)

Podle ustanovení čl. II bodu 3 (původně, resp. do 31.12.2017, očíslovaného jako bod 4) zákona č. 137/2016 Sb., ve znění zákona č. 303/2017 Sb., se akreditované studijní programy, které vysoké školy uskutečňovaly ke dni 31. srpna 2016, staly dnem 1. září 2016 studijními programy akreditovanými podle zákona o vysokých školách, ve znění velké novely. Stejně ustanovení ponechalo v platnosti dosavadní akreditace těchto studijních programů, nebo jejich platnost prodloužilo do 31. srpna 2019 (v případě původní kratší platnosti). Po dobu platnosti akreditace, resp. velkou novelou prodloužené platnosti akreditace, těchto studijních programů zůstalo zachováno i jejich členění na studijní obory s tím, že od 1. září 2016 nelze žádat o rozšíření akreditace o nový studijní obor ani uskutečňovat nový studijní obor v rámci institucionální akreditace (novelizovaný zákon o vysokých školách oborové členění studijních programů nezná).

Navrhovaná právní úprava změnou údaje o době akreditace stanoví, že akreditované studijní programy, kterým byla prodloužena akreditace podle zákona 137/2016 Sb. do 31. srpna 2019 (studijní programy akreditované na dobu 3 let od nabytí účinnosti zákona č. 137/2016 Sb.), jsou akreditovány do 31. prosince 2024. Toto prodloužení akreditace má podle návrhu platit i pro studijní programy akreditované podle přechodných ustanovení zákona č. 137/2016 Sb. na dobu delší než 3 roky, stanovenou příslušným rozhodnutím o akreditaci.

Úprava týkající se opatření přijatých přede dnem nabytí účinnosti zákona č. 137/2016 Sb. zůstane zachována. Stejně tak zůstane nezměněna úprava, která stanovuje, že po nabytí účinnosti zákona č. 137/2016 Sb. není možné žádat o akreditaci rozšíření „starého“ studijního programu o nový studijní obor ani rozšířit uvedený studijní program uskutečňovaný vysokou školou v rámci oblasti vzdělávání, pro kterou má vysoká škola institucionální akreditaci podle

§ 81a a 81b zákona č. 111/1998 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti zákona č. 137/2016 Sb., o nový studijní obor.

K článku II (k přechodným ustanovením)

Jelikož má prodloužení akreditace zajistit zejména možnost dostudování pro většinu stávajících studentů dotčených studijních programů, navrhuje se vložit do návrhu zákona ustanovení týkající se omezení přijímání uchazečů ke studiu v uvedených akreditovaných studijních programech a stanovení konkrétních dat, do kterých mohou být uchazeči ke studiu přijímáni.

K čl. III (k účinnosti):

Nabytí účinnosti zákona se navrhuje patnáctým dnem po dni jeho vyhlášení ve Sbírce zákonů.

V Praze dne 20. dubna 2018

Předkladatelé:

Helena Válková v.r.

Karel Rais v.r.

Ilona Mauritzová v.r.

Lukáš Bartoň v.r.

František Vácha v.r.

Vlastimil Válek v.r.

Kateřina Valachová v.r.

Ivo Pojezný v.r.

Valenta Jiří v.r.

Bělobrádek Pavel v.r.

Marek Výborný v.r.

Tereza Hyt'ňová v.r.